

Krajowy
Fundusz
na rzecz Dzieci

EUROPEJSKIE CENTRUM MUZYKI
KRZYSZTOFA PENDERECKIEGO

XXII Warsztaty Muzyki Kameralnej Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci

W nawiązaniu do tradycji jednego z najżywszych ośrodków intelektualnych polskiej reformacji, prowadzonego w latach 1560-1664 między innymi przez Fausta Socyna, a także do inicjatywy Jacka Malczewskiego, który w latach 1923-1926 prowadził w Lusławicach szkółkę malarską oraz do idei prof. Krzysztofa Pendereckiego, który w tym samym miejscu powołał do życia Europejskie Centrum Muzyki pragniemy zaproponować cykl zajęć wokół tematyki reformacji, uzupełniających program XXII Warsztatów Muzyki Kameralnej, organizowanych przez Krajowy Fundusz na rzecz Dzieci.

Lektura wprowadzająca:

Janusz Tazbir, *Państwo bez stosów. Szkice z dziejów tolerancji w Polsce w XVI-XVII w.* (dowolne wydanie)

PROGRAM SZKOŁY LUSŁAWICKIEJ

pod patronatem Komisji do Badań nad Reformacją w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej
na Wydziale „Artes Liberales” UW
(kierownik: prof. dr hab. Piotr Wilczek)

24 stycznia, niedziela, godz. 11.00

film dokumentalny o prof. Januszu Tazbirze, reż. Andrzej Tadeusz Kijowski, Polska 1997 (15 min.)
Luter, reż. Eric Till, Niemcy 2003 (124 min.), wyst. J. Fiennes, A. Molina, J. Firth, C. Cox, P. Ustinov, B. Ganz, M. Carrière

25 stycznia, poniedziałek, godz. 9.00

prof. Stanisław Czesław Kurdziel

O Reju bez pochlebstw, o twórcy bez strachu...

Zajęcia poświęcone Mikołajowi Rejowi będą próbą określenia fenomenu kulturowego Reja jako pisarza renesansowego oraz jako twórcy zamkniętego, przez potomnych, w schematycznej ikonie. Poszukamy także odpowiedzi na pytanie, czym autor *Figlików* może zainteresować współczesnych? Praca na fragmentach *Postylli, Żywota człowieka poczciwego, Zwierzyńca*.

lektura: Mikołaj Rej, *Żywot człowieka poczciwego* (dowolne wydanie)

26 stycznia, wtorek, godz. 9.00

dr Michał Mizera, Wydział „Artes Liberales” UW

Dramatyczne konsekwencje reformacji. Do Damaszku Augusta Strindberga

Chciałbym zaproponować wspólną lekturę jednego z najbardziej tajemniczych dramatów religijnych w literaturze światowej, mianowicie *Do Damaszku* Augusta Strindberga (a właściwie jego I części). Jest to tekst bardzo silnie osadzony w kulturze biblijnej, którego prapremierowym odbiorcą była przede wszystkim publiczność protestancka. Zastanowimy się więc na tym przykładzie, jak wychowanie i formowanie się w określonym wyznaniu mogło (i może) wpływać na odbiór dzieła literackiego czy teatralnego. I jak różnie mogą czytać to samo dzieło katolicy i protestanci (i to zarówno prapremierowa publiczność, jak dziś).

lektura: August Strindberg, *Do Damaszku*, cz. I, tłum. Zygmunt Łanowski, BN II 185

27 stycznia, środa, godz. 9.00

Maria Mach, Krajowy Fundusz na rzecz Dzieci

Brama rzeczy. Poglądy Jana Komeńskiego na szkolnictwo

Zajęcia będą poświęcone wspólnej lekturze jednego z tekstów Jana Ámosa Komeńskiego (Comeniusa, 1592-1670), czeskiego pedagoga, filozofa, reformatora protestanckiego, seniora braci czeskich w latach 1648-1670, nauczyciela gimnazjum w Lesznie, autora m. in. *Wielkiej Dydaktyki, Pampaedii* i *Listów do nieba*.

lektura: Jan Amos Komeński, *Brama rzeczy, czyli szkoła całej wszechwiedzy*, [w:] tegoż, *Pisma wybrane*, przeł. Krystyna Remerowa, Biblioteka Klasyków Pedagogiki, Wrocław 1964

28 stycznia, czwartek, godz. 9.00

Józef Izbicki, Kolegium MISH UW

Rzeczpospolita Wielu Wyznań

Zajęcia będą dotyczyły stosunków międzywyznaniowych w Rzeczypospolitej XVI-XVIII wieku, w szczególności konfederacji warszawskiej, sprawy Braci Polskich i tumultu toruńskiego 1724 r. Na podstawie historycznej będziemy się też zastanawiać nad przesłankami istnienia państw wielowyznaniowych oraz ich zaletami i wadami.

lektura: Akt konfederacji warszawskiej

Miroslaw Korolko, *Rodowód Konfederacji Warszawskiej*, [w:] tegoż, *Klejnot swobodnego sumienia*, Warszawa 1974

29 stycznia, piątek, godz. 9.30

wizyta w klasztorze oo. Reformatów w Zakliczynie

Zygmunt Tarło, kasztelan sądecki, z grupą wybitniejszych osobistości pisał do papieża Grzegorza XV, aby pozwolił franciszkanom-reformatom osiedlić się w Polsce. Gdy ci przybyli do kraju, jako pierwszy wystąpił w 1621 roku z propozycją wystawienia im klasztoru w Zakliczynie nad Dunajcem. Pierwsze zabudowania klasztorne były drewniane. W latach 1645-1651 drugi syn fundatora Zygmunt Aleksander Tarło, kasztelan przemyski, polecił wystawić murowany kościół i klasztor. Świątynie konsekrował 27 X 1651 r. bp Albert Lipnicki, sufragan krakowski. W 1730 roku Piotr Stadnicki, kasztelan Wojnicki opasał murem zabudowania klasztorne oraz dał w miejsca drewnianych, sklepienia murowane we wszystkich pomieszczeniach klasztornych. Achacy Taszycki po nawróceniu się na katolicyzm w 1655 roku spalił zbór ariański w Lusławicach i zaczął szczerze finansować klasztor, przyczyniając się do rekatolicyzacji regionu.

30 stycznia, sobota, godz. 9.00

dr Simon Burton, Wydział „Artes Liberales” UW

Reading the Bible in the Long Reformation

(zajęcia w języku angielskim)

The Reformation was an event which changed European Church and society for ever. At the heart of this movement were deep theological questions about the nature and authority of the Bible and its relation to the Church. In this seminar we will explore the way in which the understanding of the Bible and the methods of interpreting it changed during the period from around 1400-1650, the period that historians call the "'Long Reformation'. This will combine a historical overview of the main theological shifts and an opportunity to practically apply medieval and Reformation methods of biblical interpretation.

31 stycznia, niedziela, godz. 11.30

spacer po posiadłości prof. Krzysztofa Pendereckiego (grobowiec Fausta Socyna)

godz. 15.00

Jan Sowa, Wydział Prawa i Administracji UW

Stanisław Dunin-Karwicki - przełom w dziejach staropolskiego republikanizmu?

Na zajęciach będziemy analizować myśl polityczną podkomorzego sandomierskiego Stanisława Dunina-Karwickiego (1640-1724), polityka, a także działacza protestanckiego, ostatniego parlamentarzysty-ewangelika w sejmie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Szczególnie chciałbym zająć się rolą prawa, prawodawstwa i formy rządów w publicystyce Karwickiego. Zastanowimy się, na ile poglądy podkomorzego sandomierskiego wyróżniały się na tle wcześniejszej staropolskiej myśli politycznej. Ponadto postaramy się zobaczyć, jak Karwicki łączył teorię z praktyczną działalnością

1 lutego, poniedziałek, godz. 9.00

dr Jakub Koryl, Wydział Polonistyki UJ

„Kim są ci ludzie, którzy przyjęli jako Boga, znanego Boga tego świata, Nie-Boga?” Marcin Luter i Karl Barth o zagadkach natury i ambicji człowieka

Wypowiedzi Marcina Lutra i Karla Bartha o człowieku, tych dwóch bodaj największych teologów protestanckich, dzieli czterysta lat i odmienne doświadczenia życiowe, poza tym łączy niemal wszystko. Każdy z nich bowiem w analogiczny sposób porusza zagadnienie natury ludzkiej i wolności, problem grzechu i usprawiedliwienia, wreszcie obaj omawiają rolę łaski Boga w relacji do tego, co określa egzystencję człowieka. Dostarczają oni skrajnie radykalnej wykładni człowieczeństwa, która stoi na przeciwnym biegunie względem doktryny antropologicznej katolicyzmu (znanej choćby z pism św. Tomasza z Akwinu) i jako taka kwestionuje najbardziej doniosłe ambicje poznawcze i egzystencjalne humanizmu chrześcijańskiego. Odbierając człowiekowi to, co zapewniało mu uprzywilejowane miejsce w świecie, Luter i Barth demistyfikują faktyczną naturę i cel jego myśli i działań. W dobie fundamentalizmów, tak religijnych, jak i intelektualnych, wobec technicyzacji życia i urzeczowienia relacji międzyludzkich, w następstwie dyktatury postępu technicznego i ekonomicznego ci dwaj teolodzy protestanczy dostarczają niezwykle frapujących i otrzeźwiających refleksji na temat tego, co określa również nasze codzienne motywacje i wybory.

Rozpocznę od wprowadzenia historycznego i teologicznego do lektury pism Lutra i Bartha. Następnie, na podstawie już wspólnej lektury wybranych wypowiedzi Lutra z lat 1516-1536 oraz dwóch fragmentów z *Listu do Rzymian* (1922) Bartha chciałbym byśmy zastanowili się nad następującymi, podstawowymi zagadnieniami: czym jest grzech, to podstawowe pojęcie w antropologii teologicznej Lutra i Bartha – nagromadzeniem błędów czy może raczej określa on wewnątrzświatową egzystencję człowieka?; na czym polega bunt człowieka przeciw łasce Boga; jaką rolę odgrywają tu ambicje poznawcze człowieka (rozum) i dlaczego religia (w odróżnieniu od wiary) staje się najpełniejszą formą ludzkiego buntu przeciw Bogu?; na czym polegają relacje człowieka z Bogiem?; jaka jest specyfika obecności Boga w świecie określonym przez motywacje religijne człowieka?; na czym polega religijna samoafirmacja człowieka i jakie są jej najważniejsze konsekwencje? Wreszcie, czy w tej ponurej wizji, jakiej dostarcza antropologia teologiczna Lutra i Bartha, zawiera się również jakaś nadzieja dla grzesznego, ale też wyjątkowo ambitnego człowieka, w tym również dla człowieka współczesnego? Innymi słowy, czy Luter i Barth mają nam coś konstruktywnego do powiedzenia?

lektura: *Marcin Luter o wolności, grzechu, sprawiedliwości, naturze ludzkiej i łasce*, wybór tekstów i tłumaczenie J. Koryl [maszynopis tłumacza].

Karl Barth, *Noc*, tłum. G. Sowiński, „Znak” R. XLIV (1992), nr 446, s. 30-39.

Karl Barth, *Sprawiedliwość człowieka. Rz 2, 1-29*, przełożyła J. Guja, „Kronos”, 2012, nr 4 (23), s. 84-98.

2 lutego, wtorek, godz. 9.00

Albert Kozik, Kolegium MISH UW

Szlakiem sakralnej architektury drewnianej

Wycieczka autokarowa Czermna – Biecz – Binarowa – Bobowa

3 lutego, środa, godz. 9.00

dr Michał Choptiany, Wydział „Artes Liberales” UW

Między historią, teologią i astronomią. Stanisław Lubieniecki i jego *Theatrum cometicum*

Zajęcia będą poświęcone *Theatrum cometicum* Stanisława Lubienieckiego (1623-1675), członka zboru braci polskich, historyka, teologa i astronoma-amatora. Wydane w latach 1666-1668 *Theatrum* to jedna z największych kometografii XVII stulecia i monumentalne przedsięwzięcie badawcze. Wprowadzający wykład oraz powiązane z nim warsztaty będą miały na celu (1) przedstawienie sylwetki i działalności Lubienieckiego; (2) prezentację ogólnych założeń *Theatrum cometicum*; (3) ukazanie w jaki sposób różne ważne dla uczonych XVII wieku zagadnienia (znaczenie i natura komet, analiza starożytnych tekstów i godzenie ich z przekazem biblijnym, ustalanie precyzyjnej chronologii, gromadzenie danych astronomicznych) zbiegły się w ramach jednego dzieła, tworząc chaotyczną, ale zarazem unikatową całość. Zwrócona również zostanie uwaga na stronę wizualną *Theatrum*, tj. a mianowicie na sposób w jaki dzieło to sytuuje się w ramach astronomicznej i chronologicznej ikonografii funkcjonującej w okresie nowożytnym.

lektura: kilka stron z *Theatrum cometicum* (część wprowadzająca do ks. II poświęconej chronologii kometarnej, opis pierwszej komety po biblijnym potopie i kometa z roku narodzin Jezusa oraz kilka grafik), dwa rozdziały z albumu i opracowania Anthony’ego Graftona i Daniela Rosenberga poświęconego sposobom obrazowania czasu oraz rozdział z książki Janusza Tazbira o Lubienieckim poświęcony *Theatrum*. Dla zainteresowanych *Theatrum* polecam też dwa dobrze zdigitalizowane egzemplarze (różnych wydań), jeden w Polsce, drugi na szwajcarskim portalu e-rara:

<http://www.e-rara.ch/zut/content/titleinfo/617849>

W przypadku tego drugiego można tekst *TC* przeglądać zarówno w postaci oddzielnych stron, jak i ściągnąć całość w postaci PDF.

godz. 17.00

wyjazd na spektakl *Król Lear* w reż. Jana Klaty do Narodowego Starego Teatru w Krakowie

4 lutego, czwartek, godz. 9.00

prof. Małgorzata Grzegorzewska, Instytut Anglistyki UW

Szekspir i reformacja

Zajęcia będą poświęcone tropieniu odniesień do reformacji w Anglii w dziełach Williama Szekspira. Będziemy analizować teorię czyścica w *Hamlecie*, ideę predestynacji w *Makbecie*, motyw przebaczenia i łaski w *Burzy*, a także system znaków ewangelicznych w *Królu Learze*.

lektura: *Król Lear* w oryginale lub dowolnym przekładzie (warto także przypomnieć sobie *Hamleta*, *Makbeta* i *Burzę*)

5 lutego, piątek, godz. 9.00

ks. dr Stanisław Adamiak, Wydział Historyczny UW

List św. Pawła do Rzymian

Głównym hasłem reformatorów Kościoła w XVI wieku był powrót do prawdy Ewangelii. Wszelkie dysputy międzywyznaniowe toczyły się więc w oparciu o całe Pismo Święte, ale jego częścią, która budziła największe kontrowersje, były listy św. Pawła. Najważniejszym z nich jest *List do Rzymian*, w którym zawiera się większość tematów podnoszonych w sporach reformacyjnych, takich jak: kwestia usprawiedliwienia, ludzka skłonność do grzechu (także po chrzcie), relacja między wiarą, uczynkami i prawem, rola Jezusa Chrystusa w historii zbawienia.

lektura: św. Paweł, *List do Rzymian*, rozdziały 1-5

godz. 15.00

Heidi Beryt

Wybrane teksty Martina Lutra w kontekście ówczesnym i dzisiejszym

We wprowadzeniu zostanie przedstawiony kontekst historyczny działalności i tekstów Martina Lutra. Istotnym elementem zajęć będzie wspólne czytanie, tłumaczenie i interpretowanie wybranych tekstów Lutra. Na zakończenie nastąpi podsumowanie, które przede wszystkim ukaże, w jakim stopniu dziś aktualne jest przesłanie Martina Lutra.

lektura: 95 tez Martina Lutra

Poza zajęciami na temat reformacji odbędzie się również:

- Intensywny kurs łaciny wg autorskiego programu dr Barbary Bibik, prowadzony przez dr Barbarę Bibik (UMK), Michała Warzochę (UJ), dr Michała Mizerę (UW)
- Cykl zajęć poznawczych: warsztaty filozoficzne, liturgiczne, astronomiczne, plastyczne.
- Cykl zajęć muzykologicznych prowadzonych przez Paulinę Książek (UJ), Michała Sawczuka (UJ), Józefa Izbickiego (UW), prof. Alinę Mądry (UAM), Sonię Wronkowską (UAM), dr Ewę Schreiber (UAM)
- Cykl zajęć tanecznych prowadzonych przez Monikę Błaszczak, Kapelę z Innej Struny oraz Kapelę Mazowiecką oraz tancerzy z zespołu *Cracovia Danza*
- Obserwacje astronomiczne prowadzone przez Sebastiana Soberskiego (UMK)
- Cykl zajęć i konsultacji plastycznych wg autorskiego programu dr Darii Rzepli, dr hab. Anny Bochenek (UAM) i dr Piotra Tołoczko (UTP)

Warsztaty organizują wspólnie Krajowy Fundusz na rzecz Dzieci oraz Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego. Finansowane są ze środków Fundacji PZU, Partnera Strategicznego Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci.